

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การนวดนับเป็นภูมิปัญญาอันล้ำค่าของคนไทยที่มีประวัติ และเรื่องราวสืบทอดกันมาช้านาน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการนวดมีบทบาทสำคัญในการรักษาโรคตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2542) คนไทยใช้การนวดช่วยผ่อนคลายความปวดเมื่อยมาตั้งแต่ครั้งโบราณ (สำลี ใจดี, 2529) ซึ่งจะรู้จักกันโดยทั่วไปในนามของ “การนวดแผนโบราณ” หรือ “หัตถศาสตร์” อันเป็นส่วนหนึ่งของการแพทย์แผนโบราณ ศาสตร์และศิลป์ของการนวดแบบไทยนั้นเชื่อกันว่ามีต้นแบบมาจากวิชาแพทย์ของท่านชีวกโกมารภัจจ์ และถือเป็นบรมครูแพทย์โบราณของอินเดีย ซึ่งได้เผยแพร่เข้าสู่สังคมไทยพร้อมกับพุทธศาสนา และตลอดเวลาหลายร้อยปีที่ผ่านมา แพทย์แผนโบราณของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิธีการนวดมาเรื่อย ๆ จนกลายเป็น “นวดแผนโบราณ” แบบไทยที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง (สมบัติ ตาปัญญา, 2528) จากรากฐานความเป็นมาของการนวดแผนโบราณดังกล่าว “วัด” จึงเป็นสถานที่สำคัญในการให้บริการนวด และถ่ายทอดวิชาการนวด โดยมีการจัดตั้งเป็นสมาคมแพทย์แผนโบราณ ฝ่ายวิชาหัตถศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นวัดโพธิ์, วัดมหาธาตุ, หรือ วัดเชตุพนฯ เป็นต้น และผู้ที่ทำหน้าที่ในการนวด หรือเรียกว่า “หมอนวดแผนโบราณ” นั้นส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งนอกจากจะมีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการนวดแล้ว ยังจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้าง และหน้าที่ของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมนุษย์ด้วย (สำลี ใจดี, 2529) แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันเราพบเห็นสถานนวดแผนโบราณอยู่ทั่วไป ซึ่งในการจัดตั้งสถานบริการเหล่านี้ได้มีเป้าหมายเพื่อการบำบัดรักษาคลายความปวดเมื่อย และยังเป็นการคลายความเครียดที่เกิดจากการทำงานหนักอีกด้วย ในสังคมดั้งเดิม อาจจะมีอีกนัยหนึ่งว่า เป็นวิธีการสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างผู้นวดกับผู้ถูกนวด ซึ่งมักเป็นผู้เฒ่ากับผู้น้อย หรือลูกหลานกับบิดามารดาปู่ย่าตายาย อันเป็นที่มาของความผูกพันทางจิตใจซึ่งกันและกัน

ในปัจจุบันมีประชาชนจำนวนมากได้ให้ความสนใจการดูแลสุขภาพตามแนวธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการนวดแผนโบราณเป็นศาสตร์หนึ่งที่ใช้ในการรักษาฟื้นฟูสุขภาพและส่งเสริมสุขภาพได้เป็นอย่างดี อาชีพการนวดแผนโบราณจึงเริ่มแพร่ขยายมากขึ้น มีผู้ให้ความสนใจในการประกอบอาชีพนวดแผนโบราณโดยการเรียนรู้จากสำนักต่าง ๆ และนำไปใช้ประกอบธุรกิจกันเพิ่มมากขึ้น และสถาบันการแพทย์แผนไทย ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลสนับสนุนโครงการนวดแผนไทย เพื่อแก้ปัญหาทางสังคมเนื่องจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 62 ล้านบาท ซึ่งมีผู้สมัครเข้าโครงการนวดแผนไทย จำนวน 2,000 คน แต่รับได้เพียง 1,406 คนเท่านั้น เนื่องจากสถานที่และ

งบประมาณไม่เพียงพอ สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. กลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	จำนวน	54	คน
2. กลุ่มข้าราชการ	จำนวน	67	คน
3. กลุ่มประชาชนทั่วไปทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด	จำนวน	1,285	คน
รวมจำนวนทั้งสิ้น		1,406	คน

โครงการนวดแผนไทยที่จัดตั้งขึ้นนี้มีคนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากปัจจุบันมีคนว่างงานจำนวนมาก ดังนั้นการจัดตั้งโครงการนี้สามารถช่วยเหลือผู้ตกงานได้ถึง 1,406 คน ให้มีงานทำ จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการนวดแผนโบราณนั้นสามารถที่จะนำไปประกอบอาชีพ เป็นการสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว แต่สังเกตได้ว่ายังมีสถานที่เรียนไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน เนื่องจากมีผู้สมัคร 2,000 คน แต่รับได้เพียง 1,406 คนเท่านั้น (สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2542) ดังนั้นการจัดตั้งโรงเรียนนวดแผนโบราณจึงน่าจะมีความเป็นไปได้สูง เพราะอุปสงค์ของผู้เรียนนวดแผนโบราณ และอุปสงค์ของผู้ต้องการรับบริการนวดแผนโบราณมีมากเช่นกัน เพราะมีความเชื่อว่าการนวดแผนโบราณสามารถช่วยผ่อนคลายความปวดเมื่อย และยังสามารถรักษาโรคได้บางชนิด เช่น ลมปถายปีตาคาบา, อัมพาต 5 ชนิด ฯลฯ แต่สถานที่เรียนและสถานที่ให้บริการยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นสาเหตุของใจที่จะศึกษาว่าการลงทุนในโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณเป็นธุรกิจที่น่าสนใจต่อการลงทุนหรือไม่ ซึ่งการศึกษานี้ได้มุ่งที่จะทำการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ เพื่อทราบผลการดำเนินงานที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถนำผลการวิเคราะห์นี้ไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจลงทุนในการประกอบธุรกิจโรงเรียนนวดแผนโบราณต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. การวิเคราะห์ทางด้านปริมาณ โดยแยกออกเป็น
  - 1.1 การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ
  - 1.2 การวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงต้นทุนและ / หรือผลตอบแทน
2. การวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านคุณภาพที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนของโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงต้นทุน ผลตอบแทน ตัวแปรที่สำคัญ และระยะเวลาคืนทุนของโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ ทำให้ทราบถึงความเป็นไปได้ของโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุนของโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนทางการเงินของโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ จะทำการศึกษากลุ่มลูกค้าเป้าหมายในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอาคารพาณิชย์ 4 ชั้น 2 คูหา ตั้งอยู่บนถนนเจริญเมือง ใกล้ตลาดสันป่าข่อย และตลาดวโรรส อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้มาจาก

- 1.1 การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานที่ให้บริการ นวดแผนโบราณในจังหวัดเชียงใหม่ และกรุงเทพฯ
- 1.2 การสัมภาษณ์ผู้ใช้บริการนวดแผนโบราณ เช่น มูลนิธิหมอชีวกโกมารภัจจ์, โรงเรียนแพทย์แผนโบราณ วัดพระเชตุพน ฯ (วัดโพธิ์), วิทยาลัยสารพัดช่างจังหวัดเชียงใหม่
- 1.3 การสัมภาษณ์ผู้มีอาชีพหมอนวดแผนโบราณ เช่น มูลนิธิหมอชีวกโกมารภัจจ์, โรงเรียนแพทย์แผนโบราณ วัดพระเชตุพน ฯ (วัดโพธิ์), วิทยาลัยสารพัดช่างจังหวัดเชียงใหม่ ฯลฯ
- 1.4 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสถาบันการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนวดแผนโบราณโดยเฉพาะ

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้มาจาก

- 2.1 ข้อมูลจากเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้แก่ สถิติประชากร
- 2.2 ข้อมูลจากสถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพฯ
- 2.3 ข้อมูลจากสำนักงานสรรพากรเขต 8
- 2.4 ข้อมูลการขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนนวดแผนโบราณ กระทรวงศึกษาธิการ
- 2.5 หนังสือเกี่ยวกับการนวดแผนโบราณ เช่น คู่มืออบรมการนวดไทย, ตำรับนวด ตำราการรักษาโรควัดโพธิ์, หายเจ็บไข้ด้วยยาสมุนไพร, พิธีไหว้ครูของ

แพทย์แผนโบราณ ฯลฯ

(3) การนำเสนอผลที่ได้จากการศึกษา

ข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์ต้นทุน - ผลตอบแทนทางการเงิน เพื่อสรุปผลการศึกษา และใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุน สำหรับผู้ที่สนใจ

1.6 นิยามศัพท์

โรงเรียนนวดแผนโบราณ	โรงเรียนสอนนวดตามแบบแผนโบราณที่มีการจารึกในแผ่นศิลาและทำฤกษ์ตัดตนรัชกาลที่ 3 โดยครูผู้ชำนาญการนวดแผนโบราณ พร้อมทั้งจะถ่ายทอดศิลปการนวดอย่างถูกต้อง ตามแบบแผนจารีตประเพณีอันดั้งเดิมของไทย
หลักสูตรการนวดแผนโบราณ (ขั้นพื้นฐานทั่วไป)	หลักสูตรการนวดแผนโบราณ สอนตั้งแต่มารยาท การวางมือ การจัดท่า นวด ตำแหน่งและแนวเส้นที่จะนวด และข้อระวังในการนวดเพื่อความปลอดภัย และขจัดความเมื่อยล้า ผ่อนคลายความเครียด ฯลฯ
หลักสูตรการนวดเพื่อการบำบัด	หลักสูตรการนวดเพื่อการบำบัดรักษา สอนจุดสำคัญต่าง ๆ ที่ต้องรู้ในการนวดเพื่อแก้และบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ เส้นพลิก ข้อแพลง ปวดข้อปวดเข่า ปวดศีรษะ ปวดหลังไหล่ เคล็ดขัดยอก กลายความเครียด นอนไม่หลับ นวดคนที่ป่วยเป็นอัมพฤกษ์และอัมพาต ฯลฯ